

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

2
0
2
4

No 4

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Elektron nashr. 882 sahifa.

E'lon qilishga 2024-yil 30-aprelda ruxsat etildi.

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Axmedov Sayfullo Normatovich i.f.n., professor, MIM akademiyasi rektori
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMMIB birinchi prorektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori
Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d. TDIU professori
Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori
Musyeva Shoira Azimovna, SamDu IS instituti professori
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., TAQU katta o'qituvchisi
Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti
Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti
Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti
Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

MUNDARIJA

Organizational Behavior and Leadership.....	10
Ibrokhim Gulomov	
Baliqchilikda klasterlarini tashkil etishning nazariy asoslari	18
Olim Murtazayev, Muydinov Olim Bekmuratovich	
Оценка состояния привлечения инвестиций в сферу туризма Узбекистана и механизмы управления	24
Арзиматов Бобирмирзо Зокирджон угли	
Biologik aktivlar buxgalteriya hisobni milliy va xalqaro standartlarga muvofiq takomillashtirish masalalari ...	27
Axmadaliyeva Zebo Abduxalimovna	
Aholi yashash joylarida yong'in risklarini bartaraf etish xizmatlardan foydalanish imkoniyatlari	32
Aziz Zikriyoev	
O'zbekistonda ilmiy darajali kadrlar tayyorlash tizimi boshqaruvining tashkiliy tuzilmasi va vazifalari.....	40
Beknaeva Shaxnoza Vladimirovna	
Mintaqaviy turizmning iqtisodiyot rivojlanishiga ta'siri (O'zbekiston turistik xizmatlar bozori misolida).....	45
D. B. O'roqova	
Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini ko'paytirishning asosiy yo'llari.....	50
Ibrohimov Boburmirzo Baxtiyor o'g'li, Sayfiddinov Sarvarbek Anvarbek o'g'li	
Sanoat korxonalarining aksiyalar bozoridagi faoliyati tahlili: muammolar va yechimlar	55
Igitov Jurabek Kuzibekovich	
Qurilishda modernizatsiya va diversifikatsiya qilish asosida yangi ishlab chiqarish quvvatlarini oshirish	63
Islamov Ozodjon	
Sanoat korxonalari innovatsion salohiyatini oshirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish yo'llari.....	67
J. K. Boymurodov	
Mamlakatda yashil iqtisodiyotni rivojlantirish yo'nalishlari	72
Kadixodjayeva Nilufar Raxmatullayevna	
BlokchEYn texnologiyalari yordamida raqamli iqtisodiyotni o'zgartirish	77
Karabayev Rustam Zafarovich, Saitkamolov Muxammadxo'ja Sobirxo'ja o'g'li	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida zamonaviy mehnat bozorining rivojlanishi	84
Layli Mirzayeva	
Xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirishda investitsion resurslardan samarali foydalanish mexanizmlari.....	88
Luiza Komilovna Xaydarova	
Umumta'lim muassasalari sonining ekonometrik tahlilini pedAgogik metodlar yordamida amalga oshirish....	93
Ravshanova Muhayyo Maxmanazarovna	
O'zbekiston tarixiy shaharlarida turistik faoliyati shakllanishi va ularni boshqarishning nazariy asoslari.....	98
Meliqulov G'ayrat Abdug'afforovich	
Iqtisodiy rivojlanish va ilmiy tadqiqot rivojlanishining havo ifloslanish darajasiga ta'siri	105
Murodullayev Kamoliddin Sherzod o'g'li, Sadibekova Bibisora Djapparovna, Turdiqulov Farrux Ravshanjon o'g'li	
Hududlarni rivojlantirish va "yashil iqtisodiyot"ni shakllantirishning ekologik muammolari.....	110
Maxkamov Saidafzal Saidkamol o'g'li, Yigitaliyeva Dilnavo Mansurjon qizi	
Ekoturizm obyektining tasniflanishi va alohida xususiyatlari	116
Qodirov Azizjon Anvarovich	
Mamlakatimiz oliy ta'lim tizimida sifat menejmentidan foydalanishning konseptual asoslari	121
Saidqulova Furuza Farmonovna	
Bo'lajak iqtisodchilarning kasbiy kompetensiyalari.....	125
Shukurova Marifat Xodjiakbar qizi	
Ta'limning bosqichlari va ularning inson kapitalini shakllantirishdagi ahamiyati	129
To'rayeva Hurriyat To'yqulovna	

Hududlarda to'g'ridan to'g'ri xorijiy investitsiyalarni jalb etish dasturini amalga oshirishda marketingni rivojlantirish yo'llari	136
Xamidov O. X., Tojiyeva A. F.	
Investitsiyalar marketingining strategik aspektlari.....	143
Xodjamberdiyeva Dilnoza Bahtiyorovna	
Xorijiy investitsiyalarni jalb etishda investitsion muhit jozibadorligini oshirishga nazariy qarashlar	149
A. Bektemirov, A. A. Abdurahmonov	
Qishloq xo'jaligi raqobatbardoshligini oshirishning ilg'or xorij tajribasi	154
Abdulloev Asliddin Junaydullayevich, Ochilov Narzullo Fayzulloyevich	
Sanoat ishlab chiqarish tizimining investitsion xususiyatlari.....	159
Yodgorova Xalima To'liqinovna	
Turizm sohasi uchun yuqori malakali kadrlarni tayyorlashda davlat va xususiy sherikchilikning o'zaro bog'liqligi tahlili.....	165
Raxmatov Adxam Itolmasovich	
Mamlakatimizda turizm tashkilotlari faoliyatini qo'llab-quvvatlash maqsadida marketing instrumentlari orqali samarali tizim yaratish.....	169
Suyunova Kamilla Baxromovna	
Qishloq xo'jaligida agrokimyo xizmatlar ko'rsatishning iqtisodiy samaradorligini oshirish yo'llari	173
Tabayev Azamat Zaripbayevich	
Yashil iqtisodiyotga investitsiyalarni jalb qilishni faollashtirish muammolari	178
Xomitov K. Z., Masharipova S. R.	
Considerations on the Problem of Illegal Migration and Human Trafficking	183
Azamatova Gulmira Bayirbekovna, Otarbayeva Guljan Kobeyevna	
Sustainable Development and Environmental Economics in Uzbekistan: A Focus on Carbon Pricing and Renewable Energy	186
Muhammadiyev Po'latjon Ilhomjon o'g'li, Urganbayeva Dilnoza Toxtasinovna	
The use of Digital Technologies in the Provision Of Utilities to the Population	192
Mamanazarov Oybek Shomurodovich, Inoyatova Durdona Shoxaydarovna, Alijonov Jamshid Alijon o'g'li	
The Current State of the Digital Economy in the Agrarian Sphere: Problems and Solutions	196
Babadjanov Abdirashid Musayevich	
Behavioral Theory of the Firm.....	201
Egamberdieva Oydin Abror qizi	
The Role of Information Technologies in Increasing the Capitalization of Commercial Banks	207
Egamova Makhfurat Esanovna	
Финансовые риски в исламском финансировании для внедрения в Республики Узбекистан	211
Абдуллоев Фуркат Олимджонович	
Совершенствование методологии экспертизы инвестиционных проектов	216
Бекимбетова Гулнора Маратовна	
Методические подходы к формированию механизмов стратегического управления развитием химической отрасли.....	223
Бибутова Шахло Саъдуллаевна	
Меры по снижению доли теневой экономики в стране.....	228
Махмудова Юлдузхон Бахромжон кизи, Сафаров Гиёсиддин Абдуллаевич ўғли	
Формирование национальной инновационной системы – одна из приоритетных задач повышения конкурентоспособности Республики Узбекистан	232
Н. М. Махмудов, А. А. Алиев, З. А. Мирзоев	
Мониторинг и анализ современного состояния и развития промышленности в Узбекистане.....	237
Назарова Раъно Рустамовна, Исмоилова Малика Дилшодовна	
Цифровая платформа как инструмент трансформации бизнес-процессов.....	243
Раупов Жамшид Рашидович	
Роль применения ключевых показателей эффективности труда на предприятиях.....	249
Рахматуллаева Шахноза Хамидовна	

Влияние цифровой трансформации на инвестиционную привлекательность Узбекистана.....	255
Саитхамолов Мухаммадхожа Сабирходжа угли, Маркабаева Жансая Айбек кызы	
Организация и координация методической помощи при управлении педагогическими кадрами	261
Хакимова Майя Юрьевна	
Интеграция узбекистана в мировое экономическое содружество путем унификации бухгалтерского учета на основе МСФО	266
Зарипова Саёхат Зафаровна	
Tijorat banklari tomonidan investitsiya loyihalarini moliyalashni rivojlantirish imkoniyatlari.....	271
Abduqodirova Ozoda Anvarjon qizi	
Tijorat banklari tomonidan jismoniy shaxslarga ajratilgan kreditlarning joriy tahlili.....	276
Abdusalomov Jaxongir O'ktam o'g'li	
Globallashtirish sharoitida mamlakatimizda sug'urta bozorini raqamlashtirishning ahamiyati	282
Anvarova Z.	
The Role of Parents and Teachers in Promoting a Healthy Lifestyle in Children.....	286
Axtamov Djamshed Baxromovich	
A Study of the Importance of Green Economy in Uzbekistan Sustainable Economic Development and its Measurement Indicators in Relation to Environment.....	291
Ataniyazova Maksuda Baltayevna, Tairova Zarnigor Mammot qizi	
Konsolidatsiyalashgan moliyaviy hisobot tuzishning zarurligi.....	296
Avazov Iloxom Ravshanovich	
Foydani soliqqa tortish obyekti sifatidagi iqtisodiy tarkibi.....	301
Axrorov Zarif Oripovich	
Surxondaryo viloyatida aholining uy-joy bilan ta'minlanganlik darajasini tahlili.....	309
Ibragimov Qobil To'xtamishovich	
Review of Methodological Approaches to Enterprises Financial Condition Analysis.....	314
Ismailova Maxbuba Mirxalilovna	
Innovatsion rivojlanish sharoitida xizmat ko'rsatish sohasini tasniflanishining nazariy va ilmiy asoslari.....	319
Masharipova Manzura Alimbayevna	
Korxonalarda benchmarking strategiyalarini qo'llashning ijtimoiy-iqtisodiy mexanizmlari.....	325
Narziyeva Dilafiruz Muxtorovna	
Davlat budjetining soliqsiz daromadlari shakllanishini takomillashtirish yo'llari.....	330
O'ktamova Nargiza Narzulla qizi	
Mamlakatimizda sanoat ishlab chiqarishi korxonalarining rivojlanish holati tahlili.....	334
Olimov Maqsudjon Komiljon o'g'li	
Moliyaviy natijalar to'g'risidagi hisobotni moliyaviy hisobotning xalqaro standartlar talablari asosida tuzish.....	339
Pardayeva Zulfizar Alimovna	
Raqamlashtirish sharoitida qo'shma korxonasi faoliyatining tahlili.....	343
Rashidov Jamshid Xamidovich	
Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning rivojlanishida oilaviy tadbirkorlikning o'rni.....	348
Raximov Baxromjon Ibroximovich, Saloxiddinov Zuxriddin Nuriddin o'g'li	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida xizmat ko'rsatishning ilmiy asoslari.....	352
Suyunov Asror Baxtiyorovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida telekommunikatsiya sohasini rivojlantirish ilmiy asoslari.....	356
Toshmatov Salohiddin Zayniddinovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida innovatsiyalarni joriy etishning huquqiy masalalari.....	360
Turg'unov Saloxiddin Jamol o'g'li, Mirzayeva Mohidil Vohidovna	
Zamonaviy sharoitlarda korxonalarning moliyaviy baqarorligini yaxshilash masalalari	366
Usmanova Guljahon Ulug'bek qizi	
Franshizalarni jalb qilishda davlat boshqaruvi tizimida marketing tadqiqotlarining ahamiyati	371
Xodjayev Anvar Rasulovich	

Transport Decarbonization Strategy.....	377
Yarashova Vasila Kamalovna, Muradov Bekzod Xidirnazar ugli	
Temir yo'l transportida ishlab chiqarish faoliyatining iqtisodiy samaradorligini oshirish	382
Yermatova Dilnoza Axmadjonovna	
Iqtisodiyotda davlat ishtirokini qisqartirish va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish istiqbollari	387
Yuldashev Xusniddin Abdullayevich	
Issiqlik ta'minoti xizmatlarini ko'rsatish samaradorligi va sifatini baholash ko'rsatkichlari tizimi	390
Abdulaziz Abdumo'minovich Matro'ziyev	
Issiqlik ta'minoti xizmatlari sifatiga ta'sir etuvchi omillar va ularni baholash	394
Abdulaziz Abdumo'minovich Matro'ziyev	
Jismoniy shaxslarning mol-mulkiga soliq solishni takomillashtirish.....	399
Abdullayev Zafarjon Alijonovich, Zaydullayev Abduhabib Boliqul o'g'li	
Sug'urta tashkilotlarida hisob siyosatini ishlab chiqishning ahamiyati.....	404
Abduraimova Maftunaxon Axmatovna	
Bank risklarini boshqarishning xalqaro tajribalari.....	409
Abdurasulov Jaxongir Abduvaliyevich	
Tadbirkorlik subyektlari ijtimoiy ma'sulligini ta'minlash mexanizmining amal qilish darajasi	416
Bayisbayev Javlon Nurlanovich	
Qishloq aholisining qishloq xo'jaligida bilim va innovatsiyalarni o'zlashtirishga ta'sir etuvchi omillarni iqtisodiy baholash (Samarqand viloyati misolida).....	421
Bozorova Lobar Nuralevna	
Направления совершенствования инновационных стратегий в деятельности промышленных предприятий	427
Дониерова Зухрабону Алишер кизи	
Mol-mulk solig'ining korxonalar faoliyatiga ta'siri.....	432
Qudiyarov Kishibay Ramatullayevich	
Banklar reytingini aniqlash va barqarorligini ta'minlashning ustuvor yo'nalishlari.....	438
Maxmudov Omon Tuxtayevich	
Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida tijorat banklarining aktiv va passiv operatsiyalarini innovatsion usullar orqali boshqarishni takomillashtirish	442
Mo'minova Ma'suda Baxtiyarovna	
Auditorlik tekshiruvini dasturiy ta'minot asosida tashkil etish: muammo va yechimlar.....	447
Nazarova Kamola Sattoral qizi	
Ishlab chiqarish infratuzilmasini rivojlantirishning davlat tomonidan tartibga solish konsepsiyasi.....	453
Normurodov Xusan Eshmaxmatovich	
O'zbekiston Respublikasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning ahamiyati hamda uni rivojlantirish istiqbollari.....	460
Nurullayeva Shaxnoza, Saydullayeva Saodat	
Tijorat banklari inson kapitali samaradorligini baholashda KPI ko'rsatkichlaridan foydalanish mexanizmlari	467
Turaeva Mastura Kurbanovna	
Сущность и особенности инвестиционно-строительного процесса	471
А. Бектемиров, Б.М.Абдувалиев	
Tijorat banklarida muammoli kreditlarni boshqarishning dolzarb masalalari.....	478
Saidov Hayotjon Raxmatulloyevich	
Tijorat banklarida kredit operatsiyalari hisobini takomillashtirish.....	482
Sa'dullayeva Asalxon Muzaffarovna	
Ko'p tarmoqli fermer xo'jaliklarining raqobatbardoshlikni baholash usullari	485
Abdulloyev Asliddin Junaydullayevich, Teshayev Mirolim Djumayevich	
Tadbirkorlik subyektlarida soliq yukini optimallashtirish mexanizmi	490
To'xsanov Qudratillo Nozimovich	

Davlat sektorida ichki audit tadbirlarini umumiy rejalashtirish Xamidova Z. U.	495
Aholi moliyaviy savodxonligini oshirish va uning ahamiyati..... Xudayarova Xurshida Abdunazarovna	501
Kambag'allikni qisqartirishning xorijiy mamlakatlar tajribasi..... Xudoyberdiyev Jamshid Juraboy o'g'li	505
Oliy ta'lim muassasalarida buxgalteriya hisobi va ichki auditni takomillashtirish..... Shaymatova Nargiza Ashurovna	511
Raqamli iqtisodiyot sharoitida sug'urta xizmatlari..... Shodmonova Odina G'ofur qizi	516
Fuqarolar davlat pensiya ta'minoti tizimining amaldagi holati tahlili..... Sholdarov Dilshod Azimiddin o'g'li	520
Aholiga bank xizmatlari ko'rsatishning ijtimoiy ahamiyati..... Eldor Uskanov	525
Innovatsion boshqaruvning ilg'or xorijiy tajribalari Yusupova Jamila Karamatdinovna	530
Neft-gaz korxonalari moliyaviy-iqtisodiy faoliyati natijalari tahlili ("O'ZBEKNEFTGAZ" AJ misolida) Umurzoqov Jamoliddin Sherbekovich	534
Korxonalarda savdo marketing faoliyati samaradorligini baholash..... Sobirov Azizbek Avzbekovich	541
Moliyaviy firibgarliklarga qarshi kurashishda raqamli texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari..... Gadaev Ismat Yadgarovich	548
Hududlarda islom iqtisodiyoti tamoyillari asosida amalga oshirilgan investitsion loyihalar: to'siqlar va yechimlar Irgasheva Gulbahor Sodiqovna	551
O'zbekistonda investitsiyalardan samarali foydalanish asosida oziq-ovqat sanoati samaradorligini oshirish yo'llari..... Kobilova Nasiba Xurramovna	554
Foreign Economic Relations as a Factor of Effective Functioning of the Economy Bakhodurova Sulkhiya Azizkhodjaevna, Li Marina Rudolfovna, Mukhtarova Donata Ravshanbekovna, Romashkin Roman Anatolyevich	561
Modern Approaches to the Organization and Development of the Consumer Services Market..... Musyeva Shoira Azimovna	566
Ishlab chiqarish siklini qisqartirishning iqtisodiy samaradorligi..... Odina Nabiyeвна Tuychiyeva, Nazarova Latofat Toirjon qizi	570
Asalarichilik mahsulotlari bozorida marketing strategiyasini amalga oshirish..... Rashidova Xadicha Tursunalievna	575
Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida bank faoliyatini iqtisodiy-matematik modellashtirish yo'llari Raxmanov Mexridin Sindarovich	581
Korporativ boshqaruv amaliyoti bo'yicha hisobot tuzish bo'yicha xorijiy tajriba..... Tashmatov Rustam Xusanovich	586
Iqtisodiyotda davlat ishtirokini qisqartirish va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish istiqbollari Yuldashev Xusniddin Abdullayevich	592
Iqtisodiyotda turizm o'rnini statistik baholash uslubiyoti..... Zilola Jumanova	595
Финансовые риски в исламском финансировании для внедрения в Республики Узбекистан Абдуллоев Фуркат Олимджонович	602
Блокчейн-технология и информационная безопасность в цифровой экономике Узбекистана..... Кадиров Алишер Исмаилович	607
Цифровая платформа как инструмент трансформации бизнес-процессов Раупов Жамшид Рашидович	611

O'zbekistonda zamonaviy kabel va sim mahsulotlari ishlab chiqaruvchi korxonalar faoliyatiga nazar.....	617
Rashidova Odina Olimjon qizi	
Современные тенденции развития валютных отношений в Узбекистане	622
Камалов Камолатдин Кахрамонович	
Sug'urta sohasining O'zbekiston iqtisodiyotidagi o'rni	626
Sharobiddinov Akramjon Goyibbayevich	
Kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirishning xorij tajribasi va undan O'zbekistonda foydalanish yo'nalishlari	630
Fayziyeva Aziza Azamat qizi	
Modeling the Stackelberg strategy in a linear model (linear city) Hotelling.....	635
Musayeva Shaira Azimovna, Usmonova Dilfuza Ilkhomovna	
Mulkning kapitallashuvi darajasini iqtisodiy jihatdan amalga oshirish samaradorligini baholash uslublari.....	644
Norboyev Odil Abrayevich	
Tijorat banklarining kredit portfelini amaliy holati va ekonometrik tahlillari: ATB "Aloqabank" misolida.....	649
Norov Akmal Ruzimamatovich, Norova Nozima Nabiyeвна	
O'zbekistonda "yashil iqtisodiyot" muhitida kreditlash va moliyalashtirish imkoniyatlari	654
Taxir Urkinbayev	
Budjet tashkilotlarida ichki nazorat tizimini tashkil qilishning xususiyatlari.....	658
Abduraxmanov Ramazon Abdullayevich	
Chinese Commercial Banks Experience in Asset Diversification	663
Uktamova Nozima Narzulla kizi	
Sanoat taraqqiyotida ishlab chiqarish korxonalarini ustuvor rivojlantirish istiqbollari.....	667
Yadgarov Akram Akbarovich	
Анализ деятельности коммерческих банков Узбекистана по кредитованию физических лиц.....	673
Базарова Нигора Равшановна	
Mahalliy va xorijiy investitsiyalarni jalb etishning innovatsion jarayonlarga ta'sirini baholash.....	684
Bobobekov Ergash Abdumalikovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida innovatsiyalarning iqtisodiy samaradorligini oshirish yo'llari	689
Kuziyeva Nargiza Ramazanovna, Xusanov Faxriddin Jamoliddin o'g'li	
Tashqi mehnat migratsiyasi.....	694
O. N. Djurayev	
Raqamli iqtisodiyotda sanoat tarmog'ining davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanishini baholash	699
Otaboyeva Dildora	
Nobank kredit tashkilotlarining moliyaviy xizmatlari sifatini oshirishning xorijiy mamlakatlar tajribasi	705
Raimov Xurshid Muxtorovich	
Tijorat banklarida moliyaviy injiniringni qo'llash istiqbollari	711
Saipnazarov Sherbek Shaylavbekovich	
O'zbekiston Respublikasi moliya bozorida tijorat banklari faoliyati: muammo va yechimlar	716
Toymuxamedov Ibroxim Rixsiboevich, Jumaev Islombek Akram o'g'li	
Agrar ta'lim tizimida boshqaruv samaradorligini oshirish yo'llari	723
Boltayev Nurali Shiramatovich, Beglayev Uchqun Xurramovich, Abdiyev Izzat Risqiboyevich	
O'zini o'zi band qilgan shaxslardan olinadigan soliqlarni takomillashtirish orqali yashirin iqtisodiyotni jilovlash masalalari	731
Davranov Iskandar Jumayevich	
Iqtisodiy konsentratsiyalarni tartibga solish va nazorat qilishni takomillashtirish.....	738
Luqmanov Sharifxon A'zam o'g'li	
Role of Private and Public Kindergartens in Early Childhood Development	744
Makhmudova Munisakhon Abbos qizi	
"Yashil" enegriya quvvatlarini barpo etish iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash asosi sifatida.....	749
Muminova Elnoraxon Abdukarimovna, Umarova Dilnoza Oybek qizi	
Xo'jalik yurituvchi subyektlarda CVP-tahlilni tashkil etishning muammoli jihatlari	754
Qlichev Baxtiyor Pardayevich	

Korxonada likvidlik riskini minimallashtirish orqali uning moliyaviy barqarorligini saqlab qolish	759
Latipova Shaxnoza Maxmudovna	
Развитие международных торгово-экономических связей Республики Узбекистан	766
Ким Татьяна Валерьевна, Гофуржонов Шахрибону Бахромжон кизи	
Kapital qurilishni boshqarish samaradorligini oshirishning dolzarb masalalari	774
A. Bektemirov, M. U. Sarimsoqov	
O'zbekiston mehnat bozorida yoshlarning ish bilan bandlik darajasini oshirish.....	780
Mambetjanov Qahramon Qurbandurdiyevich, Bahromov Shahzod Fazliddinovich	
Роль имиджа в улучшении инвестиционной привлекательности высших учебных заведений.....	787
Жанзаков Бекзот, Жонузиков Мирзабек	
Innovatsion kichik tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash bo'yicha xorij tajribasi va uni mamlakat iqtisodiyotida qo'llash imkoniyati.....	795
Toshaliyeva Saodat Toxirovna, Eshqulova Dilorom Abduravupovna	
Перспективы развития банковского сектора в Узбекистане для иностранных туристов	802
Муминов Шахзод Низомиддинович, Каримова Азиза Махомадризовна	
Innovatsion faoliyat moliyaviy modellari va mexanizmlarini rivojlantirishning konseptual asoslari	806
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
Qishloq xo'jaligi tarmoqlarini innovatsion rivojlantirish bo'yicha xorijiy tajribalar va ulardan respublikamizda samarali foydalanish yo'llari	814
Ishniyazov Baxrom Normamatovich	
Turistik xizmatlarining o'ziga xos xususiyatlari va marketing tadqiqotlari.....	819
Berdiqulova Iroda Rayimqulovna	
Qoraqalpog'iston qishloq xo'jaligi: asosiy muammolar va rivojlanishining ustuvor yo'nalishlari	823
Yeshimbetov Uktamjon Xudaybergenovich	
Iqtisodiyotning erkinlashtirilishi sharoitlarida kichik biznes sektori rivojlanishining imkoniyatlari.....	832
Botirova R. A., Sirojiddinov I. Q.	
Kriptovalyuta va blokcheyn tadqiqotlari: tendensiyalar va istiqbollar	835
Berdiqulov Jurabek	
Bank risklarni monitoring qilish tizimini takomillashtirish	837
Hamroyev Sherzod Axtamovich	
O'zbekiston hududlariga xorijiy investitsiyalarni jalb qilishda ko'p qavatli "yashil" fermer xo'jaliklarini tashkil etishning ahamiyati	843
Turdimuratova Aziza Alisherovna	
Surxondaryo viloyatining mahalliy budjet daromadlarini oshirish yo'llari va uni arima modeli asosida prognozlash.....	846
Abdunazarova Shahnoza Norqo'chqor qizi	
Qishloq xo'jaligi tarmog'ining mamlakat iqtisodiyotidagi o'rni va undagi tarkibiy o'zgarishlarni statistik baholash.....	856
Zakirova Umida Maxamadaminovna	
O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatish korxonalarining ijtimoiy-iqtisodiy mohiyati	863
Pardayev Jamshid Muzaffarovich	
Turizm bozorini rivojlantirishda mehnat bozorining tutgan o'rni va ahamiyati	872
Berdiqulova Iroda Rayimqulovna, Berdikulov Jurabek	
Проблемы расчета определения и планирования прибыли предприятий в условиях модернизации экономики	876
Алиева С.С.	

IQTISODIY RIVOJLANISH VA ILMIY TADQIQOT RIVOJLANISHINING HAVO IFLOSLANISH DARAJASIGA TA'SIRI

Murodullayev Kamoliddin Sherzod o'g'li

Oriental universiteti "Iqtisodiyot va Turizm" fakulteti talabasi

Sadibekova Bibisora Djapparovna

Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti Xitoy tarixi, madaniyati,
siyosati va iqtisodiyoti kafedrası i.f.n., dotsenti

Turdiqulov Farrux Ravshanjon o'g'li

Oriental Universiteti "Iqtisodiyot va turizm" kafedrası katta o'qituvchisi

Annotatsiya: Har qanday jamiyatda qilinayotgan sa'y harakat o'zini ta'sirini ko'rsatmasdan qolmaydi. Ushbu tadqiqot iqtisodiy rivojlanish va ilmiy tadqiqot rivojlanishining havo ifloslanishiga ta'sir munosabatini o'rganadi. Tadqiqot ushbu uch muhim komponent o'rtasidagi dinamik o'zaro ta'sirini olti davlatlarning statistik ma'lumotlarini har tomonlama empirik tahlil qiladi. Natijalar shuni ko'rsatdiki, ilmiy tadqiqot va iqtisodiy o'sish darajasi bevosita iqlimi, tabiatga salbiy ta'sir ko'rsatar ekan. Aniqrog'i korbonat angidrid hajmini statistik jihatdan ahamiyatli darajada ta'sir etar ekan (p-ning 0 qiymatida). Bundan ko'rinib turibdiki qanchalik iqtisod va ilmiy tadqiqot kengaysa, bu o'z navbatida tabiatga salbiy ta'sir etar ekan.

Kalit so'zlar: yalpi ichki mahsulot, havo ifloslanishi, tadqiqot ishlanmalari.

Abstract: Efforts made in any society cannot fail to show their effects. This study examines the relationship between economic development and scientific research development on air pollution. The study provides a comprehensive empirical analysis of statistical data from six countries on the dynamic interaction between these three important components. The results showed that the level of scientific research and economic growth has a statistically significant effect on climate, nature and, more specifically, carbon dioxide volume (at p value 0). It can be seen that the more the economy and scientific research expands, the more this, in turn, has a negative impact on nature.

Key words: gross domestic product, air pollution, research developments.

Аннотация: Усилия, предпринимаемые в любом обществе, не могут не дать результатов. В этом исследовании рассматривается взаимосвязь между экономическим развитием и научными исследованиями в области загрязнения воздуха. В исследовании представлен всесторонний эмпирический анализ статистических данных шести стран о динамическом взаимодействии между этими тремя важными компонентами. Результаты показали, что уровень научных исследований и экономический рост оказывают статистически значимое влияние на климат, природу и, в частности, объем углекислого газа (при значении p 0). Видно, что чем больше расширяется экономика и научные исследования, тем больше это, в свою очередь, оказывает негативное влияние на природу.

Ключевые слова: валовой внутренний продукт, загрязнение воздуха, научные разработки.

KIRISH

Iqtisodiy rivojlanish va ilmiy tadqiqot rivojlanishini havo ifloslanishiga ta'siri barcha mamlakatlar uchun juda muhim ahamiyatga ega bo'lgan dolzarb mavzu hisoblanadi. Har bir mamlakatda ekologik xavfsizlik strategik darajadagi muhim ahamiyatga ega sohalaridan har qanday davlat havosi ifloslanmasligi uchun turli chora-tadbirlarni ishlab chiqadi, chunki havo iflos bo'lmasa, aholini umr ko'rish darajasi uzayadi, ya'ni uzoq umr ko'radi, va aholi qancha ko'p yashasa inson resursi yetarli va soliq tushumi ham o'z navbatida ko'payadi. Ko'p davlatlarni budjeti, asosan, fiskal siyosati orqali tashkil etiladi, budjet to'g'ri maqsadda sarflansa, bu albatta, iqtisodiy rivojlanish darajasini oshiradi.

Ushbu ilmiy maqola davlatni rivojlanishi va aholini yaxshi yashashi va yana boshqa sabablar tufayli olib borilgan tadqiqotdir, va aholi va boshqa shaxslar uchun amaliy qarorlar qabul qilishda yordam beruvchi qimmatli fikrlarni taqdim etishga intilamiz.

ADABIYOTLAR TAHLILI

Iqtisodiy rivojlanish va ilmiy tadqiqot rivojlanishi havo ifloslanish darajasiga ta'sirini o'rganishda, bir qator muhim adabiyotlar va tadqiqotlar ko'rsatilgan. Bu adabiyotlarning o'zaro mos mashg'ulotlilik, iqtisodiy rivojlanishning ahamiyatiga bag'ishlanish, ilmiy tadqiqotlarning natijalari va ularga amaliy oqimlar olib borish xususiyatlari haqida gapiriladi.

Paul Romer: Romer, "Endogenous" (1986) kabi nazariyani ishlab chiqdi. Uning fikriga ko'ra, innovatsiyalar havo ifloslanish darajasiga ta'sir qiladi degan fikrni bildiradi.

Acemoglu va Robinsonning "Ularning diqqat qozonadiganlarining Serquyosh Respublikasi" (2012) nomli kitobi keltiriladi. Bu kitobda, ilmiy va ijtimoiy rivojlanishning asosiy sabablari, ilmiy innovatsiyalar va yangi ko'lamli qarashlari haqida tushunchalar beriladi. Ularning qarashlari, ilmiy tadqiqotlar va ijtimoiy rivojlanishni havo ifloslanish darajasiga kuchli ta'sir ko'rsatishi mumkinligini ko'rsatadi.

Paul Romer va William Nordhausning "Iqtisodiy rivojlanish va iqlim o'zgarishi: O'zaro ta'sir" (1991) nomli maqolasi keltiriladi. Bu maqolada, iqtisodiy rivojlanish va klimat o'zgarishi o'rtasidagi ta'sir, iqtisodiy rivojlanishning havo ifloslanish darajasiga ta'sir ko'rsatishi, va ilmiy tadqiqotlar va ijtimoiy rivojlanishning klimat o'zgarishi muammolarini hal qilishdagi roli keltiriladi.

Acemoglu va Robinsonning "Munofiq Respublikalar" nomli (2020) kitobida asoslangan. Bu kitobda, ijtimoiy va iqtisodiy rivojlanishga qaratilgan murojaatlar va ularning iqtisodiy rivojlanishga o'rnatilishi haqida tahlillar keltiriladi. Ularning tahlillari, ilmiy tadqiqotlar va ijtimoiy rivojlanishning havo ifloslanish darajasiga ta'siri borligi haqida aytiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Butun dunyo jahon banki ma'lumotlari, darsliklar, professor olimlarning fikr-mulohazalari, ularning nazariy va amaliy strategiyalari ilmiy ishlari mazkur tadqiqotning nazariy-uslubiy asoslarini tashkil etadi. Tadqiqotda abstrakt va analitik mushohadalar, normativ, pozitiv, siyosiy tahlil, qiyosiy va omilli tahlil kabi usullardan foydalanilgan.

TAXLILLAR VA TADQIQOT NATIJALARI

1. Ma'lumotlarning tasviriy statistik tahlili: hisobotda keltirilgan statistik tadqiqotlarni amalga oshirish uchun barcha statistik ma'lumotlar <https://databank.worldbank.org> (Jahon Bankining) rasmiy veb saytida taqdim qilingan ma'lumotlar bazasidan olindi. Bu maqsadda 1974–2023-yillar oralig'i uchun ShHT, mamlakatlari, ya'ni, O'zbekiston, Qozog'siton, Qirg'iziston, Tojikiston, Rossiya, Xitoy mamlakatlariga tegishli bo'lgan quyidagi statistik o'zgaruvchilar tanlab olindi: Iqtisodiy rivojlanish ya'ni YalMning joriy nominal qiymati, ilmiy tadqiqot rivojlanishida YalMning % dagi ulushi ko'rinishida, havo ifloslanishi esa kilotonnalarda taqdim etilgan. Bilamizki, o'zgaruvchilarning normal taqsimotga amal qilinishi tadqiqot ishi saviyasini oshiradi. Normallikni tekshirish uchun Shapiro-Vilk testini va qo'shimchasiga uning gistogrammadagi ko'rinishida o'rganish maqsadga muvofiq hisoblanadi. Birinchi jadvalda o'tkazilgan test natijalariga ko'ra barcha o'zgaruvchilarimizda normallik xususiyati ko'rinmagan. Bunga asosiy sabab Xitoyning qolgan davrlardan farqli ravishda chetki had sifatida namoyon bo'lishi bilan izohlanadi.

1-jadval: Normallikni tekshirishning Shapiro-Vilk testi

Variable	Obs	W	V	z	Prob>z
gdp	216	0.399	95.886	10.540	0.000
rdexp	143	0.760	26.804	7.437	0.000
co2	186	0.574	59.618	9.371	0.000

Ma'lumki normallik muammosini hal qilishning eng qulay yo'li o'zgaruvchi transformatsiyasi hosil qilishdir. Unga ko'ra barcha o'zgaruvchilarimiz natural logariflab chiqildi va xatolik darajasidan Shapiro-Vilk testi o'tkazilganda quyidagicha ijobiy natijaga erishishga muvaffaq bo'lindi (P-qiymatning 0.067 da) va qo'shimchasiga normallikni tekshirish uchun gistogrammada ham uning normalligini yaqqol ko'rish mumkin.

2-jadval: Normallikni tekshirishning Shapiro-Vilk testi

Variable	Obs	W	V	z	Prob>z
uit	139	0.982	1.939	1.495	0.067

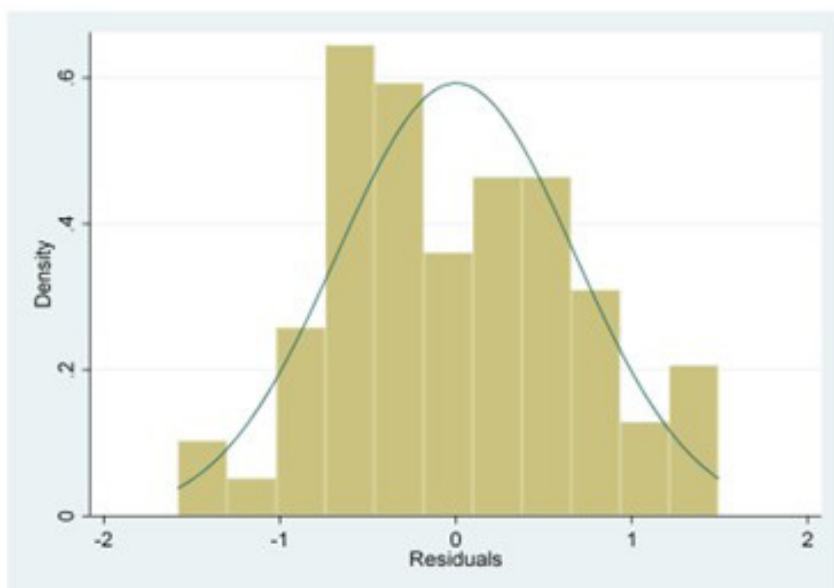

Diagramma 1: Xatolik ko'rsatkichi taqsimot qatori

Ko'rinib turibdiki, chiziq hech qaysi tomonga og'magan va baralla aytish mumkin normallik holatini ko'rsatgan. Keying eng asosiy qadam, albatta, regressiya o'tkazish bo'ladi. 2-jadvalda regressiyani (ln) lagan holda o'tkazdik chunki regressiyadan keyin Getereoskedastlik muammosi tekshirilganda Getereoskedastlik muammosi bor ekan. Shu muammoni hal qilish uchun regressiyani (ln)lagan holda o'tkazdik. Regression tahlil amalga oshirilganda, avvalambor, ma'lumotlar qatorini qo'shilgan ma'lumot sifatida qarab, EKKU (eng kichik kvadratlar usuli) regressiyasi amalga oshirildi. Bu ishni STATA-15 ichki "regress" buyrug'i bilan bajarildi.

3-jadval: Chiziqli regressiya natijasi:

Inco2	Coef.	St.Err.	t-value	p-value	[95% Conf	Interval]	Sig
lngdp	.739	.043	17.27	0	.654	.823	***
lnrdexp	.639	.109	5.88	0	.424	.854	***
Constant	-5.917	1.186	-4.99	0	-8.264	-3.571	***
Mean dependent var		11.951		SD dependent var		2.707	
R-squared		0.938		Number of obs		139	
F-test		1031.202		Prob > F		0.000	
Akaike crit. (AIC)		289.504		Bayesian crit. (BIC)		298.308	
*** p<.01, ** p<.05, * p<.1							

Regressiya natijasiga ko'ra iqtisodiy rivojlanish (YalM) 1% oshganda havo 0.73% ifloslanishini ko'rishimiz mumkin va shu bilan birgalikda ilmiy tadqiqot rivojlanishi 1% oshganda havo 0.64 % ifloslanishini kuzatish mumkin. Bu natijani to'g'ri ekanligini umumiy determenatsiya koeffitsiyentidan ham ko'rish mumkin, ya'ni chiqqan natija mustaqil o'zgaruvchilar regressantlarni 93% ga aniqlashtirib kelgan. Gipotezalar testi ko'rsatgan qiymat 0.05 dan kichikligi ham buning yaqqol isboti ekanligini tasdiqladi. Ushbu tahlildan shunday xulosa kela-diki, iqtisodiy rivojlanish va ilmiy tadqiqot rivojlanishi havo ifloslanishiga ta'sir qilar ekan. Har qanday modelni muayyan shartlar asosida tekshirib uning turli xatolardan xatoligini olish muhim hisoblanadi. Shuning uchun biz tuzilgan model Gaur-Markov shartlarini bajarish darajasini o'rganishga harakat qildik.

Breusch-Pagan / Cook-Weisberg test for heteroskedasticity
 Ho: Constant variance
 Variables: fitted values of edu
 chi2(1) = 0.75
 Prob > chi2 = 0.3875

Birinchisi Gomoskedastlik yoki Getereoskedastligini tekshirish ya'ni Bruesh Pagan testi o'tkazildi va natijamizda p-ning 0.3875 qiymatida xatolikning yoyilish darajasi gomoskedast ekanligi ma'lum bo'ldi. Keyingi navbatda ko'rilishi kerak bo'lgan shart – ko'p tarmoqli kollinearlik muammosi bormi yoki yo'qligi tekshirish uchun variatsiya inflyatsion omillarini hisoblab chiqildi.

Variable	VIF	1/VIF
lngdp	4.05	0.246669
lnrdexp	4.05	0.246669
Mean VIF	4.05	

Bu jadvaldan ko'rish mumkinki ushbu modelda ko'p kollinearlik yo'q chunki 10 qiymatdan past va bu yaxshi natija agar 10 qiymatdan yuqori bo'lganda ko'p kollinearlik muammosi bor deb xulosa berilgan bo'lardi.

4-jadval: Bryush-Godfrey nomli avtokorrelyatsiyani tekshirish

chi2	Df	Prob>Chi2
125.689	1	0.000
126.272	2	0.000
126.614	3	0.000
126.647	4	0.000
126.653	5	0.000

H0: no serial correlation

Avtokkorelyatsiya o'tkazilganda prob>chi qiymati 0.05dan kichik bo'lganligi sabab avtokkorelyatsiya muammosi borligi kuzatildi va bu Avtoregressiv lagli modelni qo'llash orqali muammo bartaraf etildi va chiziqli regressiyani

Inco2	Coef.	St.Err.	t-value	p-value	[95% Conf	Interval]	Sig
lngdp	.024	.01	2.41	.017	.004	.043	**
lnrdexp	.022	.016	1.37	.174	-.01	.053	
L	.967	.011	87.76	0	.945	.989	***
Constant	-.158	.17	-0.93	.354	-.493	.178	
Mean dependent var		11.951	SD dependent var			2.707	
R-squared		0.999	Number of obs			139	
F-test		42185.269	Prob > F			0.000	
Akaike crit. (AIC)		-273.030	Bayesian crit. (BIC)			-261.292	

*** p<.01, ** p<.05, * p<.1

5-jadval: Bryush-Godfrey nomli avtokorrelyatsiyani tekshirish

chi2	Df	Prob>Chi2
2.721	1	0.099
2.736	2	0.255
2.899	3	0.407
6.476	4	0.166
6.477	5	0.263

H0: no serial correlation

Natijani ko'rishimiz mumkinki prob>chi qiymati 0.05 dan yuqori chiqdi va avtokorrelyatsiya kuzatilmadi. Olib borgan tadqiqotimiz yanada aniq shaffof bo'lishi uchun tushib qolgan o'zgaruvchi xatoligini tekshirdik va tushib qolgan o'zgaruvchi xatoligi kuzatilmagan.

Ramsey RESET test using powers of the fitted values of Inco2
 Ho: model has no omitted variables
 $F(3, 132) = 0.12$
 Prob > F = 0.9455

XULOSA

Maqola xulosasida tadqiqot natijasiga tayangan holda baralla aytamizki, havo ifloslanishi natijasida iqtisodiy krizis, valyuta miqyosida kuchli kamayish, inflatsiya, ishsizlikning oshishi kuzatiladi, yanada to'liqroq ma'lumot bersak, iqtisodiy rivojlanish ya'ni (YaIM) 1% oshganda havo 73% ifloslanar ekan, albatta, yomon natija bo'lib, agar havo ifloslanishiga qarshi kurashmas ekanmiz yaqin orada iqtisodiy rivojlanishga kuchli ta'sir qiladi. Sababi aholi iste'moldan ko'ra dori-darmonga ehtiyoji ko'payadi. Aholi iste'moli kamaysa, ishlab chiqarish kamayadi va ishlab chiqarish kamaygandan so'ng iqtisodiy rivojlanish kamayadi, iqtisodiy rivojlanish kamaydi degani tadbirkor kamayadi. Shu bilan birga, investorlarni investitsiya kiritishi kamayadi va davlat byudjetiga yaxshigana ziyon yetkazadi. Bitta havoni ifloslanishi natijasida qanday oqibatlarga olib kelishini ko'rishimiz mumkin va shu sabab havoni ifloslanishiga qarshi kuchli chora-tadbirlarni ishlab chiqish zarur.

Yana aytish og'ir bo'lsada aytishimiz kerakki, ilmiy tadqiqot rivojlanishi 1% oshganda havo 63 % ifloslanar ekan va bu ham, o'z navbatida, mamlakatni rivojlanishiga o'z ta'sirini o'tkazmay qolmaydi. Bu aniq natijalarni ko'rsatib va bularga yechim topish bizning vazifamizdir. Xalqni dard-u tashvishlari bilan yashash odamiylikning muhim mezonidir. Biz aholi yaxshi yashab, davlat rivojlanishiga so'nggi nafasimizgacha kurashamiz. Yuqoridagi tahlillardan kelib chiqib quyidagi takliflarni bayon qilish maqsadga muvofiq deb topildi:

- Davlat banklarining valyuta miqdorini nazorat qilish, valyuta kurslarini qo'llab-quvvatlash, valyuta konservatsiyasi uchun zaxiralarni oshirish va boshqa valyuta moliya sohasidagi tadbirlar orqali havo ifloslanishiga qarshi kurashish.
- Davlat tomonidan iqtisodiy stimulus paketlari e'lon qilish orqali, daromadni oshirish, ishsizlik darajasini pastga tushirish va korxonalar va fuqarolarga moliyaviy yordam berishga intiladi.
- Davlat va xususiy sektorlar tomonidan investitsiyalarni oshirish, innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash va yangi soha va texnologiyalarga o'tish.
- Moliyaviy sohani nazorat qilish va pul boshqarish sohasida ishtirok etish orqali, inflatsiya va valyuta miqdorining o'sishini to'xtatishga harakat qilish.
- Davlat investitsiyalarni oshirish va inovatsiyalarni taqviyalash orqali iqtisodiy rivojlanishga tajribiy muhit yaratish va ishsizlikni kamaytirish orqali havo ifloslanishiga qarshi kurashish.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. "The End of Poverty: Economic Possibilities for Our Time" – Jeffrey D. Sachs: 2005
2. "Air Pollution: Health and Environmental Impacts" by Bhola R. Gurjar, Luisa T. Molina, C.S.P. Ojha
3. "Air Pollution and Health" by Stephen T. Holgate, H. Ross Anderson, Jeremy M. D. Beevers, Frank Kelly
4. "Air Pollution Control Engineering" by Noel de Nevers
5. "Air Pollution" by Jeremy Colls "Fundamentals of Air Pollution" by Daniel Vallero
6. "Air Pollution Modeling and Its Application XXIV" edited by Douw G. Steyn, Rohit Mathur
7. "Air Pollution and Greenhouse Gases: From Basic Concepts to Engineering Applications for Air Emission Control" by Zhongchao Tan, Bin Zhao
8. "Air Pollution and Control" by C. David Cooper, F. C. Alley
9. "Introduction to Air Pollution Science: A Public Health Perspective" by Robert F. Phalen, Robert N. Phalen
10. "Air Pollution: Measurement, Modelling and Mitigation" edited by Mukesh Khare, Alpna Gupta.s

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.